

A régi gázyár utolsó üzemnapja

— Az Est tudósítójától. —

A Köztemető-ut és Baross-tér levegőjét rontó füst, gőzök, gázok, szénpor, nem soká szálldogálnak már. A főváros elhatározta, hogy beszünteti a józsefvárosi gázyár üzemét. A gyár körüli nagy hombárokba már nyár óta nem szállítanak szenet s a gyárudvaron tornyosult fekete szénhegyeket elnyelték a gázfejlesztő retorták. Ma már az egykori kétezer vagonos szénkészlet helyett csak kis vakondturások vannak. Az utolsó két kocsi szénnél tart a gyár s maholnap minden munka megszűnik.

Hogy az öreg gázyár utolsó pillanatainak tanui lehessünk, kimentünk a helyszínére, a hol Ripka Ferenc vezérigazgató, Schödl Lipót igazgató és Rózsa Károly főtitkár volt szives felvilágosítást adni s bemutatották Luib Jánost, az öreg gyármestert, a gázyár legrégebbi emberét.

Öreg Luib körülvezetett a telemmegmutogatta, hogy az 5 re... milyen sorrendben épült, szűltvitt a tüzházon, a melyben pok óta egyre hül az öröktűz s kályha közül már csak a két pislog. Körülötte még három-négy munkás, de csak addig, míg az utolsó szénát szenet be nem dobják. Ha az elparolag, ócskavas lesz az egész gázyári berendezés.

A tisztító helyiségek kátrányszagos, ammoniákos levegőjében még ott lézeng néhány környékbeli szármaköhögéses gyerek, ide küldik őket gyógyulni. Ez a kura sem soká tart már. Azután megnéztük a kiapasztott szénhombárokot s az öreg Luib elvitt arra a helyre, a hol a hatvan éves gyár legszomorubb eseménye történt 1858-ban. Az óraházi mun-

kások vigyázatlansága következtében felrobbant a központi gázóra és öt munkást azonnal megölt. Halálosan megsebesült Stövesand főmérnök is.

Schödl igazgató ezután elmondta, hogy a józsefvárosi gázyár 1856-ban épült Stefáni Lajos mannheimi mérnök tervei szerint. Ő volt az első műszaki igazgató, Mayer Kapferer pedig a pénzügy. Az akkori építkezés 711.000 forintba került s a telek, mely ma 3 millió koronánál többet ér, 31.000 forintba. Az 1910. évi becslés szerint a gázyári épületek értéke 697.666 korona 41 fillér, a berendezése 545.048 korona 11 fillér. Néhány nap múlva az egész, mint mondtuk, törmelék és ócskavas.

Stefáni és Mayer Kapferer a gázyár koncessziós szerződését 1855-ben írták alá Krásznonyi József helytartótanácsos polgármestersége idejében. Mayer Kapferer a megnyitás évében meghalt s Stefáni megalakította a trieszti gázyár finanszírozására az osztrák-magyar

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

665.7

Szerző

Hely

Cím

A régi gázyár utolsó üzemnapja

Idő

"1914"

Forrás:

Az Est

Személy

Bp.

1914. 11. 27

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. fü)

légszestársulatot. A gázyárigazgatóság már akkor sem volt rossz állás, mert Stefáninak tekintélyes fizetésén kívül a tiszta nyereség 30%-a volt tantiémképpen biztosítva. Ez a gázyár fejlődésével olyan magasra rugott, hogy megváltották és Stefáni részvényeket kapott.

Az 1857-iki jelentés az első üzletéről németnyelvű. Elmondja a gázyár megnyitását s büszkén jelenti ki, hogy a pesti gázyár a modern technika minden kívánalmainak megfelelően, a külföld megbámulta s a termelt gáz pedig jobb, mint bárhol. A megnyitáskor 9000 pillangó láng égett a 80.000 főnyi lakosságu Pesten. Egy köbméter gáz 24 krajcárba került. Elmondja a jelentés, hogy a magánszerelők tulkapásai ellen védelmezendő a közönséget, felállítottak egy központi szerelő és gázberendező üzletet. Ennek az utódja a mai hatalmas monopóliumos «Auerfény» üzlet. A gázyár első évi termelése 1,688.807 köbméter volt, s a maximumot 1912-ben érték el, a mikor 20,545,500 volt a termelés.

Ma már a gázyár nemcsak avult, hanem alkalmatlan is, s most, hogy az óbudai új gázyár s a ferencvárosi ugynevezett vizgázyár az egész fővárost ellátja, ideje, hogy elkotródjék, s helyet adjon a Rókus helyett épülő új fővárosi gyűjtő-kórháznak.

A gázyárban legutóbb 800 munkás dolgozott, ezeknek javarészt Óbudán alkalmazták, az öregebbeket pedig kegydíjazza a főváros. Holnap-holnapután utolsót lobban a kemence tüze, a kokszoló munkások is felrakják azt a néhány utolsó zsákot, s az öreg gyárat lebontja a csákány.